

حکیم
مواہم
اللهم صل علی محمد
وآل محمد

بنوالباق

منطق سال دهم

رشته علوم انسانی

سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹

تهیه: ابراهیم حیدری

استان خراسان رضوی

مشهد مقدس

کاش از قبل
فکر شو می کردم

بد
فکر کردم

اشتباه
کردم

این عبارات چه هنگام
به کار می بریم؟

هندوانه زیر
بغلم داد.

من را به اشتباه
انداخت

فریب
خوردم

نتوانستم مطلب را
به خوبی بقوبلانم

فروشنده سر من
کلاه گذاشت.

با راننده
اتوبوس دعوا
کردم

با دوستم رابطه ام را قطع
کردم. چرا؟ چون آدم
منطقی نیست.

بخش نخست منطق و مباحث آن

درس نخست منطق ترازوی اندیشه

در عبارات ذیل
تامل کنید.

یخ سیال است

در نتیجه

هر آبی سیال است

یخ از آب است

سعادت مرگ است

در نتیجه

غایت زندگی مرگ است

سعادت غایت زندگی است

اتاق تاریک است

در نتیجه

لامپ روشن نیست

اگر لامپ روشن باشد اتاق روشن است

پس علی هم باهوش است

در نتیجه

علی دانش آموز این مدرسه است

اغلب دانش آموزان این مدرسه باهوشند

درس نخست
منطق ترازوی اندیشه

انسان ها معمولا دچار خطای در اندیشه می شوند

و همین انسان ها به دنبال راه حلی برای جلوگیری از خطای در اندیشه هستند و نتیجه این جستجو پیدایش **علم منطق** است.

علمی که در پی جلوگیری از خطای اندیشه است **منطق** نام دارد.

منطق دانان کوشیده اند با بررسی انواع **خطاهای ذهن** و دسته بندی

آن ها را ههای جلوگیری از خطاها را به ما نشان دهند

آن ها قواعد پیش گیری از خطای فکری

یامغالطه (سفسطه) را بر شمرده اند.

عمدی

غیر عمدی

هر نوع خطای اندیشه

مغالطه چیست؟

علم پزشکی

مثل

علم منطق

شناسایی بیماری

پیشگیری از بیماری

مبارزه با بیماری

شناسایی مغالطات

پیشگیری از مغالطات

مبارزه با مغالطات

تحلیل کنید.

بیماری ها

مثل

مغالطات

یکی از وظایف منطق

بیان قوانین حاکم بر ذهن است.

شناخت قوانین

وظیفه ما در قبال این قوانین چیست؟

برای جلوگیری از مغالطات

چرا شناخت قوانین؟

البته تأکید منطق بر آموزش شیوه درست اندیشیدن است.

چرا؟

تا از این طریق قادر به تشخیص خطاهای ذهن — که بی شمارند — باشیم

▶ پس تفکر انسان (اندیشیدن انسان) بر اساس قواعد و قوانین خاصی است.

▶ آیا این قوانین را انسان برای اندیشیدن وضع (ایجاد) می کند؟

▶ یا اینکه قوانین اندیشیدن در وجود انسان هست و انسان فقط آنها را کشف می کند؟

مسلم است که این قوانین وجود دارند و انسان آنها را فقط کشف می کند.

آیا برای اینکه انسان گفتار و رفتاری منطقی داشته باشد باید علم منطق را بخواند؟

ذهن انسان بطور طبیعی منطقی رفتار می کند

و بدون دانستن نام این قواعد آن ها را در زندگی عمل می کند.

کارکرد ذهن

با

کارکرد چشم

نتیجه گیری با شما

یک مقایسه

همانطور که بدن انسان دائم در معرض بیماری است

ذهن هم همواره در معرض لغزش است

لغزش در چه مواردی؟

استدلال های پیچیده

معمولاً در

تعریف دقیق اصطلاحات خاص

دچار اشتباه می شود

به همین دلیل انسان با به کارگیری علم منطق که به دسته
بندی و توضیح قواعد ذهن می پردازد

تا

دقیق تر

سریع تر

عوامل لغزش و خطای ذهن را تشخیص دهد

آیا منطق یک علم کاربردی است؟

آیا به تمرین و ممارست عملی نیاز دارد؟

**آیا یک کشتی گیر فقط با خواندن
دستورالعمل های نظری در کشتی
گرفتن مهارت پیدا می کند؟**

همانطور که مهارت در کشتی با تمرین میسر است

مهارت در منطق هم با تمرین میسر است

دانش منطق ابزاری است در خدمت سایر علوم

منطق همچون سیستمهای کنترلی یک خودرو است که میزان بنزین، سرعت حرکت و گرمای موتور را به ما نشان می دهند و در مقابل مشکلات به ما هشدار می دهند؛

آیا این سیستم ها باعث حرکت خودرو می شوند؟

یا به کمک این ها ما بهتر و مطمئن تر رانندگی می کنیم؟

سوال

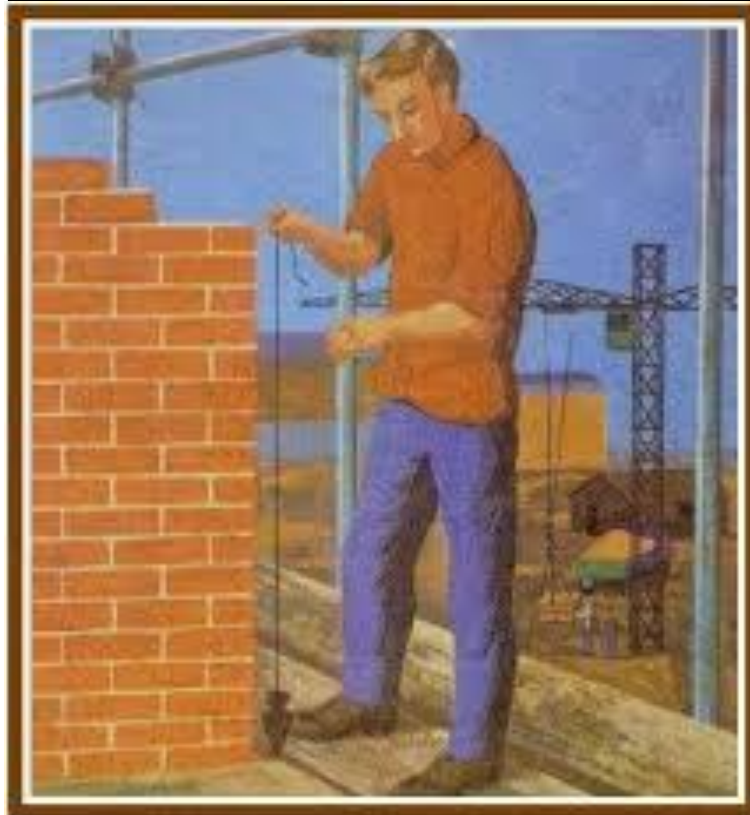
فقط از خطاهای علوم پیشگیری می کند

منطق اطلاعات در اختیار علوم
دیگر قرار نمی دهد

تحليل مطلب با شما

منطقى مانند شاقول بنايى است

منطق پیش نیاز درسی فلسفه است

سوال

آیا علم منطق فقط برای فلسفه خواندن لازم است؟

جواب با شما

چرا ما در سر تا سر زندگی روز مره به علم منطق نیاز داریم؟

فکر کنیه

تصمیم گیری
کنیه

زیرا می خواهیم درست

چرا امروزه بیش از پیش نیازمند علمی هستیم که شیوه های جلوگیری از خطای اندیشه را به ما آموزش دهد؟

فراگیر شدن رسانه ها

۱

به دو دلیل

حجم انبوه اطلاعات صحیح و غلط،

۲

سایت پگاه: www.pegahmagazin.ir
اینستاگرام پگاه: www.instagram.com/pegahmagazin
تلگرام پگاه: www.t.me/pegahmagazin

معمولاً نشریات مختلف در بسیاری

از عناوین و مطالب خود، استدلال

هایی را به نفع عقاید مورد

نظرشان مطرح می کنند.

اغلب آگهی های تجاری نیز نوعی

استدلال هستند که می خواهند مخاطب

را به این نتیجه برسانند که «فلان کالا را

بخرید.»

بررسی درستی و نادرستی هر آنچه در زندگی با آن ارتباط داریم

با علم منطق است

استدلال آوری

مُختصّ محیط تحصیل نیست

تعریف کردن صحیح

پس

بلکه ما در سراسر زندگی دائماً نیازمند منطق هستیم

استادی منطق را به شاگردان خود تعلیم داد و از ایشان خواست تا به بازار شهر بروند و ببینند که مردم تا چه اندازه با منطق آشنا هستند و آیا از آن استفاده می‌کنند؟ شاگردان پس از بازگشت گفتند: هیچ‌کس در بازار منطق نمی‌دانست، زیرا کسی حتی یک اصطلاح منطقی نیز در بازار به کار نمی‌برد. استاد گفت: پس منطق را به خوبی نیاموخته‌اید!

وی بار دیگر مباحث منطقی را به آنها تعلیم داد و مجدداً درخواست خود را تکرار کرد. این بار شاگردان پس از بازگشت گفتند که تمامی مردم به‌طور طبیعی منطق می‌دانند و بیش و کم از آن استفاده می‌کنند؛ اما از اصطلاحات آن بی‌اطلاع‌اند. استاد گفت: اکنون منطق را به خوبی آموخته‌اید.

شما نیز اگر در پایان سال تحصیلی، احساس کردید که تنها چند اصطلاح جدید حفظ کرده‌اید و موارد کاربرد آنها در زندگی خود را نیافته‌اید، بدانید که منطق را به درستی نیاموخته‌اید.

۱- تعریف

دو حیظه اصلی منطق

۲- استدلال

**برای آشنایی با دو حیظه اصلی منطق، لازم است
تفاوت تصور و تصدیق را بدانیم**

یک مقایسه: ذهن را با آینه مقاسه کنید.

تعریف دانش:

**دانش عبارت است از صورتی که از شیء نزد
ذهن حاصل می شود**

تفاوت دانشمند و جاهل در چیست؟

- **فرق دانشمند و جاهل در این است که : در ذهن عالم**
- **صورت هایی وجود دارد که ذهن جاهل فاقد آن ها است**

تفاوت تصور و تصدیق

صورت های ذهنی

درخت ، دیو، و خورشید، مستحب
و ...

تصور

دانش بشری

درخت سبز است. (مثبت) درخت
سبز نیست. (منفی)

تصدیق

تعریف تصور و تصدق

تصور

دانش بشری

صورت ذهنی که نسبت دادن چیزی دیگر نباشد
(خواه واقعیت خارجی داشته باشد خواه نداشته باشد)

درخت ، دیو، و خورشید، مستحب

نسبت دادن تصویری به تصور دیگری یا سلب تصویری از
تصور دیگر (خواه واقعیت خارجی داشته باشد خواه نداشته باشد)

تصدیق

درخت سبز است. (مثبت) درخت سبز نیست. (منفی)

۱- در تصدیقات **حکم و قضاوت** وجود دارد.

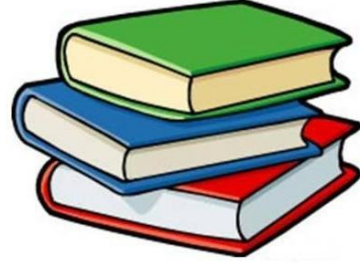
یعنی ممکن است مطابق با واقع باشد یا نباشد.

۲ نکته مهم در باره تصدیق

۲- در تصدیقات معمولاً **صفت یا حالتی** را به تصویری نسبت می دهیم یا سلب می کنیم..

تفاوت این دو تصور در چیست؟

کتاب

الان کلمه کتاب برای شما نیاز به تعریف ندارد

تاقدیس

ولی کلمه تاقدیس برای شما نیاز به تعریف دارد

به طبقات یا لایه‌های زمین که دو سمت آن روبه پایین باشد، تاقدیس گویند.

تصور معلوم می گویند

تصوراتی مثل کتاب که برای شما معلوم است و نیاز به تعریف ندارد

تصور مجهول می گویند

تصوراتی مثل تاقدیس که برای شما معلوم نیست و نیاز به تعریف دارد

تاریکی

خودکار

کتاب

۱- تصور معلوم

تصور

جلباب

ناودیس

تاقدیس

۲- تصور مجهول

تفاوت این دو تصدیق در چیست؟

هواروشن است

بلیط الکترونیکی مفید است

الان این تصدیق برای شما روشن است و نیاز به اثبات ندارد

ولی این تصدیق ممکن است برای بعضی روشن نباشد و نیاز به اثبات داشته باشد

تصدیقاتی مثل **(هواروشن است)** که برای شما معلوم است و نیاز به اثبات ندارد

تصدیق معلوم می گویند

تصدیقاتی مثل **(بلیط الکترونیکی مفید است)** که برای بعضی معلوم نیست و نیاز به اثبات دارد

تصدیق مجهول می گویند

هوا تاریک نیست

خودکار آبی است

پیامبران معصوم هستند

فرشتگان جسم ندارند

۱- تصدیق معلوم

۲- تصدیق مجهول

تصدیق

اگر کسی نداند که «بلیتهای الکترونیکی» در وقت و هزینه ما صرفه جویی می کنند چگونه می

توانیم درستی این جمله را برای وی ثابت کنیم؟

پرداخت هزینه با بلیط های الکترونیکی ارزان تر و
سریعتر از وجه نقد است

هرچه ارزان تر و سریعتر به اهداف مان برسیم در وقت و
هزینه ها صرفه جویی کرده ایم.

پرداخت هزینه با بلیط های الکترونیکی در وقت و هزینه
ها صرفه جویی می کند.

پس در نتیجه

دانش بشری

تصور

۱- تصور معلوم

۲- تصور مجهول

تصدیق

۱- تصدیق معلوم

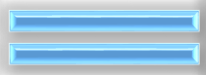
۲- تصدیق مجهول

تصورات مجهول چگونه به تصور معلوم تبدیل می شود؟

یک سوال با کلمه‌ی (چيست) بیان کنید، سپس خود نیز پاسخ آن را بدهید.

سو بسید چیست؟

سو بسید

نیازمند

گروه های

به

دولت

مالی

کمک

تصدیق مجهول چگونه به تصدق معلوم تبدیل می شود؟

یک سوال با کلمه‌ی (چرا) مطرح کنید، سپس خود نیز پاسخ آن را بدهید.

چرا علی متفکر است؟

علی متفکر است.

هر انسانی متفکر است

علی انسان است

تصور مجهول به کمک **تصوارت معلوم** به تصور معلوم تبدیل می شود

تعریف

به این عمل چه می گویند؟

تصدیق مجهول به کمک **تصدیق های معلوم** به تصدیق معلوم تبدیل می شود

استدلال

به این عمل چه می گویند؟

چون وظیفه منطق جلوگیری از خطای اندیشه است علم منطق به دو بخش اصلی تقسیم می شود

به ما کمک می کند درست تعریف کنیم

تعریف

به ما کمک می کند درست استدلال کنیم

استدلال

از توجه شما سپاسگزارم

AHMADREZA ROJILAN
Change&shine